

መሠረታዊ የሶሲያሎች ትምህርት

Proudly
brought
to you
by

www.binyamink.wordpress
.com

ለሕዲሪክ መሠረታዊ
የሰው ኃይል ሥልጠና የተዘጋጀ

መሠረታዊ የሶሲያሊዝም ትምህርት

ለሕዲሪክ መሠረታዊ
የሰው ኃይል ሥልጠና የተዘጋጀ

ታህሣሥ 1978
አዲስ አበባ

1.	የዚህ ጽሁፍ ይዘት	1
2.	ስለ የሎጂክ ህብረ ተከባ	1
3.	2.1 ስለ የሎጂ ምን ይደነው?	1
	2.2 ህብረ ተከባ	3
3.	ባህሉና ህብረ ተከባ	5
4.	የህብረ ተከባ አመጣጥና ዕድገት	8
	4.1 የህብረ ተከባ አመጣጥ	8
	4.2 የህብረ ተከባ ዕድገት	1.2
	4.2.1 የመጀመሪያ ህብረ ተከባ ቡድን /ባንድ/	12
	4.2.2 ድህረ የጋር የሽ ሥርዓት ማህበሮች	14
5.	የሶሲየሎጂ ምርመራ ዘዴ	16
6.	የሶሲየሎጂ ንድፈ ሃሳብ	18
7.	የሶሲየሎጂ ሚና በኢትዮጵያ	19
8.	ማጠቃለያ	24
9.	የተመሳሳይ ተከታታይ ጥያቄዎች	24
10.	የገርጌ ማስታወሻ	25
11.	ዋጊ መጻሕፍት	26

1. የዚህ ጸሐፊ ይዘት

የመጀመሪያው ክፍል የሥነ ምግባርና ህብረተሰብን ፅንሰ ሃሳቦች በአጭር ይዘረዝራል። ከዚያ በኋላ የባህልና የህብረተሰብ ፅንሰ ሃሳቦችን ተመሳሳይነትና ልዩነት ይገልጻል። ሕብረተሰብ እንዴት ተከታትሏል? ስለ ህብረተሰብ ሳይንሳዊ ዕውቀት ለማከማቸት የተቻለው በምን ዘዴ ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች መልስ አጭር ማጠራሪያ ይሰጣል። የብርቂና የማርክሲዝት ሥነ ምግባር ልዩነት በዘዴ በንድፈ ሃሳብና ተገባራዊነት እኳም ይተነተናል። በተለይም በአብዮታችን ፍንጻታና ለሶሻሊዝት ሕብረተሰብ ገንባታ መሠረት በመጣሉ ሂደት የሶሻል ሌሊት ሚና ምን እንደሆነ ያብራራል።

2. ሥነ ምግባርና ሕብረተሰብ

2.1 ሥነ ምግባር ምንድነው?

ሥነ ምግባር ነብረተሰብን በወሰነበት ገንጽነቱ መሰረት የሚያጠና ሳይንስ ነው። ነብረተሰብን በሥርዓተ ነብረተሰብ እንዲሁም የተለያዩ ማኅበራዊ ተቋማት፣ ማኅበራዊ ሂደቶችና ጉዳዮችን በጠቀላላ የነብረተሰብ አካልነታቸው ያጠናል።

ነብረተሰብ የተፈጥሮአዊ ታሪካዊ ዕድገት ውጤት ነው። የተለያዩ ክፍሎች የጠቀሳሳው ነብረተሰብ ሳይንስ ሥርዓተ አካል ሆነው የሚከሰቱ እንደ በዘፈቀደ የሚሆኑ ወይም ተገንጥለው የሚታዩ አይደሉም።

ሥነ ምግባር ዓላማው ተጨማሪ ማኅበራዊ ገንጽነቶችንና ሂደቶችን በሳይንሳዊ ዘዴ ማጥናት፣ መተንተን፣ የዕድገታቸውን አቅጣጫ መተንበይና ማኅበራዊ ሂደቶችን በተከከለ ለመታዘብ የወደፊት አቅጣጫን ማሳየት ነው።

የብርቂ ኢንጅነሪንግ ሥነ ምግባር እንዳለ በማለፍ ፍልስፍና ላይ የተመሰረተ ሳይንሳዊ ሥነ ምግባር አለ።

ሲይንሳዊ ሥራዎች በጣም ሲያሳክቱ ይህ ይታወቃል።
አካላት ፍልሰታ ላይ የተመሰረተና አንዲያውም በታ
ሪካዊ ጽሑፍ አካላት ጋር በተመሳሳይነት የሚጠራ ነው።
በአዚህ ጉዳይ የሰጠ የትምህርት ጥናት የሚተላለፍ
ጽሑፍ።

“በሌላ ማህበራዊ ክስተት የሚኖረንን አመለካከት
በሀገራችን የሳብረተክብን ተንተናንም በሀገራችን
ሲይንሳዊ የሰርዛዊ ዘዴ አመለካከትና ለሳንገሮች ገንዘብም ተ
ወጣጭ ታሪካዊ አቅራቢ አንዲኖረን ሲይንሳዊ ሥራዎች
ሌሊት ታሪካዊ ጽሑፍ አካላት በሌላ አገልግሎት ዋለን”
ይላል። /ዲ. ጥናት 1969 ፣ ገጽ 17/

ሲይንሳዊ አመለካከት ሳብረተክብን በውሃው
ማህበራዊ አካላት በታሪካዊ ዕድገትና በተወሰነ
የዕድገት ደረጃው ይገነዘባል።

ሳብረተክብ ውስብስብ ገንጽነት አንፃላው
ከላይ ተጠቅሷል። ማርክሳዊ ተንተና በገንጽነቶች
ሁሉ የሰዎች የምርት ገንጽነት ወሳኝና የሁሉም መሠረት
አንደህገ፤ ያስገነዝባል።

ማርክስ አንፃላው፤

“በተጨማሪው ማህበራዊ ገንጽነቶች ሳብረተክብ
ማለትም ሳብረተክብ በሌላው በተወሰነ የታሪክ ዕድገት
ደረጃ የምርት ገንጽነቶች ውጤት ነው።” /ማርክስና
ሌንንስ ውስብስብ ሥራዎች ቀጽ 1962፣ ገጽ 90

በሰዎች የምርት ገንጽነቶች የመደባቸውን
ገንጽነትና ተገልጿል። በሌላው ሰላ ተጨማሪ ወዘተ...
ያጠናል።

2.2 ሕብረ ተሰብ

ሕብረ ተሰብ የሚለው ፅንሰ ሣሳብ በአንድ በታወቀ ሰለተ ምርት ላይ የተመሰረተ የሰዎችን ልክ ኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊና ርዕዮተዓለማዊ ሁኔታ ገብ ገንጽነቶችን ያመለክታል።

አንድ ሕብረ ተሰብ ብዙ ገንጽነቶችን ያቀፈ ሲሆን፣ የሕብረ ተሰብን ባህሪና የዕድገት ደረጃ የሚወስነው ጭንቀት ሀብትን የሚያመርተበት ሥልተምርት ነው ሥልተምርተኛ የምርት ኃይሎችና የምርት ገንጽነትን ያቀፋል። የአንድ ሕብረ ተሰብ ሥልተምርት የሕብረ ተሰቡን ማኅበራዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ባህላዊና ርዕዮተ ዓለማዊ ወዘተ... ሕይወቱን ይወስናል።

ባይንባዊ ሰብዓዊ ሰዎች በማህበራዊ የምርት ሂደት የሚኖራቸውን መደባዊ ሥፍራቸውን ያጠናል። ተጻራሪ መደቦች ባሉበት የመደብ ተገል ሕገጋት፣ የአብዮትን አመጣጥ ወዘተ... ይመረምራል።

ሰዎች የጠቀሳላቸው ሕብረ ተሰብና የተለያዩ ዓላማዎች ያሉባቸው የልዩ ልዩ ሕብረቶች አካል ናቸው። ሌክኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊና ባህላዊ ወዘተ... ዓላማ ያላቸው ሀብረቶች /ጤናማ/ አሉ።

ለምሳሌ፣ በኢንግላንድ አካባቢ ፤ የሠራተኛ ማኅበራት በፖለቲካ ድርጅቶች ፤ ፓርቲዎች፣ መንግሥት አካባቢያዊ ሕብረቶች ፤ የከተማ፣ የጭና የጭን

ሕብረቶች ተሉ የማይለዩወጡና ደር ሕዝቦች ይገኛሉ። ይቻላሉ። ለምሳሌ ፓርቲዎች፣ መደቦች፣ ብሄር ወይንም ህዜባዊ ሊሆኑ ይቻላሉ። ለምሳሌ በአንድ አውቶክስ የሚሄዱ መንገዶች በሕዝባዊ ሰብሰባ የሚገኙ አድማሾች፣ ሕብረቶችና ገንጽነቶች ተወሳኝ ሁኔታ የሚያ

መጣቸው እንደመደብ ያሉ ከሰዎች ነሊና ዊ ፈቃድ ውጭ
የሆኑና በሰዎች የሚደራጁ እንደገር ቲና የውያ ማህበ
ራት ያሉ ሊሆኑ ይችላሉ።

የሕብረ ተከብ ተገባራት በገለሰቦቹ፣ በሁለት
ሰዎች በቡድን ወይም በተቋማት ይካሄዳሉ። ለምሳሌ
ምን እንደሆነ የማናውቀው አንድ የመጠነኛ ሕዝብ
በብሰባን እንመልከት። ይህ የሕዝብ ከዎችት የቀበሌ
በብሰባ ነው? ዐድር ነው? እ የከሰመ በመሄድ ላይ
ያለው ማህበር/ሰንበት/ ነው? የገሣ /ከላን/ ድር
ፎት ነው? ለነዚህ ከተለያዩ ሕዝባዊ ማህበራት የተ
ኛው እንደሆነ ከመለከትን ለመለየት እንችላለን
ከላይ እንደገለጸ ነው እነዚህ ሕዝባዊ ማህበራት፣
ምንም እንኳ እያንዳንዱ የራሱ የሆነ አንድ ከሌላው
የሚለዩው የወሰነ አመራር ያለው ቢሆንም፣ የደነገጋ
ቸው ሕብረ ተከብ ነው። ስለሆነም ቀበሌ አገር
አፍ የፖለቲካና የቦሲዩ ሊካኖሚ ድርፎት፣ ዐድር
የመረዳጃ ማህበር፣ ሰንበት የሃይማኖትና የመረዳጃ፣
የገሣም እንዲሁ ሁሉንም ማህበራት መሆናቸውን ድርጊ
ታቸውን በመመልከት ለማወቅ ይቻላል። ከዚህ በላይ
የጠቀናቸው የሰዎች ነብረት በተገባር ቢገለጽ ለማ
ሳየት ያህል ነው።

ከዚህ በላይ የተጠቀሱት ምሳሌዎች በሁለት
ሰዎች ወይም በከፊል ሕብረ ተከብ የተወሰኑ ናቸው።
ምንም እንኳ እነዚህ የሚከተሉት የነብረ ተከብ ለጠቃ
ላይ ሥርዓት ቢሆንም፣ ሕብረ ተከብ ሰፊና ለጠቃላይ
ነው። ሕብረ ተከብ አንድ በዚያ ያለ የሕዝብ ከዎችት
ያለበት ቢያንስ ቢያንስ የሚከተለው ተገባራት ያለው፣
የቤተክብና የአስተዳደግ ሥርዓት ያለው የሊካኖሚ፣
የማኅበራዊ ቁጥጥር፣ የፖለቲካ፣ የሃይማኖት ወይም
የፍልስፍና ሥርዓቶችና ሂደቶች ያለበት ሆኖ፣ የራሱ

ለከባቢ፣ ቋንቋ፣ ባህል ያለው ነው።

ሕብረ ተከባ ከሰው ፍላጎት ውጪ የሆነ በራሱ ሕገጋት የሚያድግና የሚለወጥ ከሰተ ነው።

3	ንቃት ሀሊና
2	ሀብረ ተከባ
1	ቲፕሮ

ጻፍ ተወጦ በዓለም ያሉት ነገሮች ሁሉ በሰሰተ ደረጃ ይከፈላሉ። ቲፕሮ / ጳጳሪ ዕውነታ/ የዚሁ ዕውነት ውጤት የሆነው ሕብረ ተከባና ለንግድም በሰሰ ተኛ ደረጃ ጻገብራ ይገኛል።

3. ባህልና ሕብረ ተከባ

ሰዎች በሀገራቸው ታሪካዊ የዕውነት ደረጃቸው የሚያወርቱ ተን ጳጳሪና ሕገሳዊ ስሜት ወይም ጠቀሜታ ያላቸውን ነገሮች ያመለክታል። ባህል የሰው ጳጳሪና ሕገሳዊ የፈጠራ ሥራ ሆኖ ሰዎች ከቲፕሮና ከሀብረ ተከባ ጋር ባላቸው ገንኙነት የሚወሰን ነው። ባህል የጻገብራ ይገኛል ውጤት ነው። በባህል ስድገት ምርት እና ሥልጣን ወሰንነት ስለሰው። በሥልጣን ምርት መለዋወጥ ባህልም ይለዋወጣል። በሰው ሂደት ከሰራው ባህል ለንግድ ሳይለወጡ የሚሸጋገሩ በከፊል የሚለወጡና ወርሰውም ተለወጠው በሰላም የሚተኩ ስሉ። በዚህ ዓይነት ለንግድ ጻገብራ ይገኛል ሥርዓት የራሱ የሆነ ባህላዊ ከዎችት ይኖረዋል።

ባህል ከምርት፣ ከፖለቲካ፣ ከሕገሳዊ ሥራ ጋር ገንኙነት ያለው ሰፊ ጻገብራ ይገኛል ለንግድና ለንግድም ስለሰው።

ጳጳሱ ለሀገሩ ለሰላም ምግብ፣ ሴት፣ ልብስ፣ የኢንፍላንታ
 ርዕሮች፣ የገብርና ወጪቶች ወዘተ... የመሳሰሉ ጳጳሱ የምርት
 ወጪቶች ናቸው። የመገፈጫው ለሀገሩ ምግብ ርዕሮች፣ ሐገ፣
 ፍለቀፍና፣ ሃይማኖት፣ ሥነጥበብ፣ ሥነውበት፣ ሳይንስ፣ ኪነ
 ጥበብ፣ ሥነጽሁፍና የመሳሰሉ የጥያቄ ነገሮችና የሐክምርታዊ ኑ
 ሐካሌ ናቸው።

ባህል የግዛት ስሜት ዋና ዋና ጠባቂዎች ስላሉት ።

ក្រសួង៖

- በኅብረተሰብ ጋር አብሮ ያደገና እንቅስቃሴው የሚፈጠርበት ደንብ ነው። ማኅበራዊ እንቅስቃሴ ሲያቋርጥ ሥርዓተ እየያዘ በወሃቶች ባህልም ሥርዓተ ሊዩዝ ቻለ። በሌሊት ባህል በአንድ በኩል የኅብረተሰብ ውጤት ሲሆን በሌላ በኩል የገንባታ ወሃሬያ ነው።
- የባህል ዋና ተገባር፡— ባህል ሰዎች በኅብረተሰብ አባልነታቸው ጭንቀት / ተፈጥሮአዊ / ወንፈሳዊ ፍላጎታቸውን የሚያረክባቸውን ማህበራዊ ለዎዶች የሚፈጥር ነው። ሰዎች እንደሚገኙትም ህያው ፍጡር ይበላሉ። ገን ተፈጥሮ ያስገኘውን በጥርሳቸውና በሕልበታቸው አድነው ብቻ አይበሉም። ሰዎች በኅብረተሰብ ሥርዓተ ማለት በባህል ከታነዱበት ጊዜ ጀምሮ ማንኛውም የሚፈጸሙት ተገባር በባህላዊ ወንገድ ነው። የሚያድኑትና ከወረቀት ሥራሰርና ፍራፍራ የሚለቁትም ሲሆን በተለመደ ወንገድ ነው። እንዲሁም ወንፈሳዊ ፍላጎታቸውንም በባህላዊ፣ ኪነታዊ፣ ማህበራዊ፣ ሮቦቶችና ሌሎችም ሲያገኙ ወዘተ በህጉ ደርጅተዋልና ያረክሉ።
- ባህል የሕይወትና የሕይወት ጠባይ አለው። ሰው የሰው ፍጡራዊ ቅርጽ ወይንም ከጀመረ ከሰሰተ ሚሊዩን ዘመን ያመነ አያንስም በሌላ በንጉሥ አሁን የዎና የው የባህል ከዎችትም የረጅም ዘመናት ውጤት

ነው። ማለት ነው። ይህ የባህል ከዎቹት አንዱ
 ባይለወጥ እንዳለ እስካለንበት ዘመን ድረስ የጤና
 ባይሆን ሊያላቅ ተባብሮ ለውጥ እያደረገ ነው።
 ለምሳሌ ባይንሳይ ባህል በቀደም መልኩ ጥንታላ
 እንደነበር በምርምር ተፈርስቦታል። ባይንሳይ
 ባህል በሰፊ ነበት ሀብረ ተሰብ ጥንታላ እይባናገሮ
 ምክንያቱም እነዚህ ገን ለገን የጣይ ሄሩ ነገሮች
 ናቸው።

- ማንኛውም ባህላዊ ፅንሰ ሃሳብ በቋንቋ የተገለጠና
 የተገራረሰ ስለሆነ ሰዎች ሊያስቡትና የሕብረ ተሰብ
 ሀብት ነው የሚባለው ፅንሰ ሃሳብ ሁሉ በቋንቋ
 አጣባቢነት ጉልህ ይሆናል።
- ባህል እያንዳንዱ ሰው ተወለደ በአንድ ሀብረ ተሰብ
 ውስጥ በሚያድግበት ወቅት የሚለምደውና የሚጣረው
 ነገር ነው። ሰውን ሰው የሚያሰኘው በሀብረ ተ
 ሰቡ አጣባቢነት ባህሉን ስለለመደ ነው።
- የአንድ ሰው የገለ ባህርይ የሚቀረጸው ከተፈጥሮ
 ከወረሰው ሌላ በሀብረ ተሰቡ ባህል ነው። የተለያዩ
 ሕብረ ተሰቦች የተለያዩ ባህል አሏቸው። ስለሆነም
 የአንዱን ሀብረ ተሰብ አባላት ባህርይ ከሌሎች ሀብ
 ረ ተሰብ አባላት ባህርይ ጋር ብናወዳድር ልዩነት
 እናያለን። ለምሳሌ የአንድ ሊትዩኖ ዊና የኢጣሊያ
 ተወላጅ ጠባይ ብናወዳድር ልዩነት ለማየት እንችላለን።
 ሰው ከተፈጥሮ ጣለት /ከፍጡራ ዊ/ የሚ
 ያገኘው ባህርይ መጠነኛ ነው። ዋና የሰውን
 ባህርይ የሚቀርጸው ሀብረ ተሰብ በባህሉ መሠረት ነው።
- ባህል ባያቋርጥ እንደማንኛውም የተፈጥሮ ከስተት በ
 አዘጋጂ ለውጥ ሂደት ላይ ያለ ብሉም በምትቀት
 የዓይነት ለውጥ የሚያሳይ ነገር ነው። ከላይ

የተጠቀሰው ምሳሌ ከጥንቁቅ ወደ ሳይንሳዊ ለውጥ
ከገገር ለዚህ ምሳሌ ሊሆን ይቻላል ።

- ባህል ምንም እንኳን በቁጣጭ በሰዎች እንቅስቃሴ
የሚገለጽ ቢሆንም ረቂቅም ነገር ነው። ረቂቅ
በዓይን ባይታይም በእጅ ባይጻሰም ለህብረተሰብ
የገንዘብነትና መስተጋብር ስርዓት ሆኖ ሲሰራበት
ለመመልከት እንቅሳለን።
- ባህል ሥርዓትና ውህደት ያለው ነገር ነው። እን
ዲሁም የተጠባበቀ ለምድና ወገ ሳይሆን እንወቅ
ያለው በመሆኑ ሰዎች ይህንን ሥርዓት በመከተል
ተገባራቸውን ያከናውናሉ።
- የዓለም ሕብረተሰቦች ባህሎች ባህረመሩ እንቅስቃሴ
ሌላው ወሰደ ከራሱ ባህል ጋር አዋህዶ እንደሚጠቀም
ቆሰት እንረዳለን።
- ባህል መደባዊ ባህሪም አለው። ሕዝብ ሲያደርግ
ሰላሳነት ባህል በጋራ ሀብት ላይ የተመሰረተ በ
መሆኑ የሰፊውን ህዝብ ጥቅም ይወክላል፤ ያንጸባ
ርታል።

4. የህብረተሰብ አመጣጥና ዕድገት

4.1 የህብረተሰብ አመጣጥ

ሰው ቁጥ በቁጥ የሰውን ቀርጽ ያዘ። በሁለት
እገሮች ሄደ። የፊት እገሮች ለእንቅስቃሴ ነፃ በመሆን
እጆች አገኘ። የሰውም አንገል ዕድገት ከፍተኛ ደረጃ
ደረሰ። የሰው አንገል እድገት ከፍተኛ ደረጃ መደረስ
ተፈጥሮን በጸገሰ ሃሳብ መገንዘብና ሃሳብንም በምልከት
ማስተላለፍ ነበር። ይህም ሰው በተለየ ደረጃ ለመኖር
ከሰታሉት ነገሮች አንደኛውና ዋናው ለዓለም የተፈጥሮ ክብ
ተነት ነው። ሰው ከሌላው ፍጡር ለየት ባለ ሁኔታ ለመኖር

ከሰገደቱ ነገሮች አንዱ የሚከተለው ነው፡ ከገዛቱ ነቱ ጋር በመጣጣም ደረጃ ጋር ከሌላ አንስቦ ጋር ሲወዳደር ሰው ደካማ ስለሆነ ነው፡፡ በመሆኑም ሰው በአንስቦ ጋር ጋይሱ በቻ ከተፈጥሮ የሚያስፈልገውን ሁሉ ከሌላው አንስቦ በሰው ወዳደር አገኘት ለመኖር አልቻለም፡፡ ስለዚህ በሰብተ ነገሮች በመጠቀም ግለት በአፈጻጸሙ መሣሪያ በመሥራት በአገልግሎት በማግኘት ዘመናዊ አሠራሩ ከተፈጥሮ የሚያስፈልገውን ግንኙነት ታለፈ፡፡ ተፈጥሮንም አንፃሉ ሲይህን በመለወጥ ለሱ አንደኛው ለደርግ ተጠቅመዋል፡፡ ይህ እርዳታ ከተፈጥሮ ጋር አጭር ለየት ያለ ገንጽነት ለመፍጠር አስቻለው፡፡

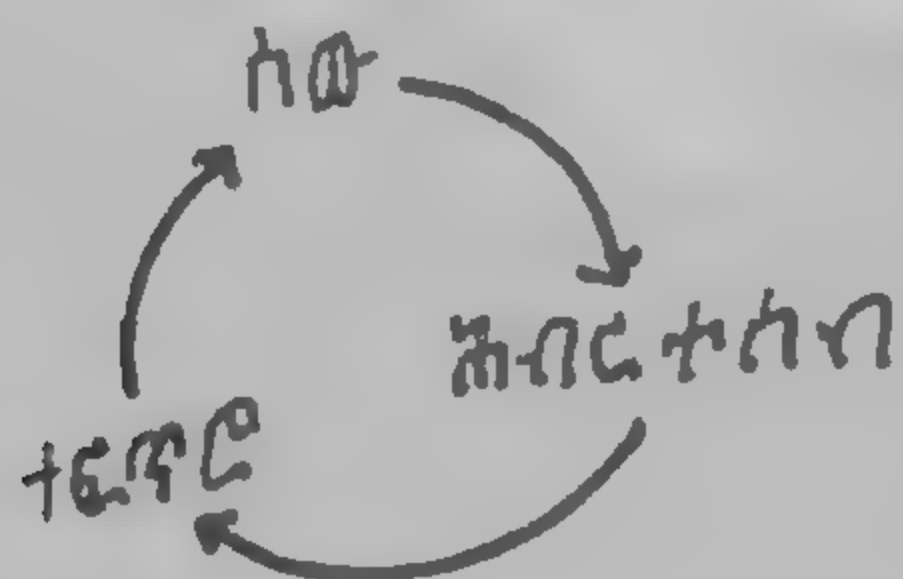
ሰው ባዘጋጀው ድንጋጌዎች መሣሪያ በመሥራት ተፈጥሮን መግባባትና መቀረጽ የጀመረው በማህበራዊ ሁኔታ ነበር፡፡ ሥራ ማህበራዊ የሆነው በሁለት መልኩ ነበር፡፡ 1ኛ/ የሚሰራበት መሣሪያና ዘዴ ህብረተሰቡ በፈጠረውና በደነገገው ድንጋጌ ስለነበርና 2ኛው አብዛኛውን ጊዜ በጎበኝተ መሥራት ስለነበር ነው፡፡ በጋራ ለመሥራት ገንጠልና ስህተት ሲሆን ሥርዓተ መፍጠር አስፈላጊ ነበር፡፡ ሥራ ከተሳሳተ አለፍ እየከበደ ያርተም እየወዘተ በሄደ ቀጥሮ የጎበኝተ ሰው ሥርዓተም እንዲሁ ውስብስብ እየሆነ፤ በተለይም ሰው ተፈጥሮ የሰጠውን ብቻ ወስዶ መጠቀም ሲይህን በመንከባከብና በግራባት ከፍተኛ ችግር ሲያገኝ ሥርዓተም እንዲሁ ሊገባ ይችላል፡፡

ስለዚህ የጎበኝተ ሰው ለመጣት መሠረተ ጥያቄ መሆኑን ለማየት ይቻላል፡፡ ህብረተሰብ የተፈጥሮ ውጤት እንደመሆኑ መጠን የተጠበቀ ተፈጥሮን ለመጠቀም ነበር፡፡ ጎበኝተ ሰው ለሥራ ለመጥ ሁኔታ ፈጠረ፡፡ ሰው ከዚህ ደረጃ ላይ ሲደርስ ተፈጥሮን የሚጠቀመው በሥራ ለማከላከል ሆነ፡፡

ሰው ለመጀመሪያ ጊዜ ሥራ ለመሥራት የተጠቀመበት መሣሪያ የሰራው በአካባቢው ነገሮች ድንጋጌ አንደኛው

የእንስሶች ቀንድ ነበር ። በዚህ መሣሪያ እንስሶችን በማደን ሥጋቸውንም በመቀረጥ ሥራሥርና ፍሬፍሬ በመልቀቅ ተመገቡ ። ከፍ ከፍ ያሉት እንስሶች ለማደን ያመቸው በነበረት ነበር ። እንስሶችን በበዛነት በመሆን ወደ ገደል ለከባቢ በመገዳት ወድቀው እንዲቃወሙ በማድረግ እንደነበር ታውቋል ። የሰው ማህበራዊ አሠራር በሌላም መንገድ ታይቷል ። የሚሠሩት መሣሪያዎችና የአሠራር ዘዴም በተመሳሳይ መንገድ /እስታንዳርድ/ መሆኑና እደንም በነበረት ነበረ ። በተለይም በጣም አነስተኛው የህብረተሰብ ጠቅላይ /ባንድ/ ተመሳሳይ ማህበራዊ ገንጽነት ዳብሮ ቋንቋ ከዓለሙ በረቀቀ ህብረተሰብ ተስተካክሎ ለማለት ይቻላል ።

ይህ ከሰዎች በዓይነቱ በቀርጾና በይዘት ልዩ ለሆነ የተፈጥሮ ዕድገት ደረጃ እንደነበር ለመገመት ይቻላል ። ህብረተሰብ ዎንም እንኳን ከተፈጥሮ የተለየ ቢሆንም በተፈጥሮ የተመሠረተ ነው ። ሰውም ለመኖር በተፈጥሮና በህብረተሰብ ይመካል ። ሰው ማህበራዊና ባህላዊ ሥርዓት በመገንባት ተፈጥሮን ለመገራትና ለመቋቋም ቻለ ።

በዕለጅ

ሰው ህብረተሰብን በመፍጠር ተፈጥሮን እንደሚጠቀም ይቀርጻል ። ይቀጣጠረዋል ። ሰው ራሱም የተፈጥሮ ጤነት ነው ።

ከእንግዲህ ወዲህ ሰው የሚኖረው በፈጠረው ሥርዓት ማህበርና ባህል እየተመራ ሆነ ። በዎቹ የሚያደርጉዋቸው ነገሮች ሁሉ የህብረተሰብ መሠረታዊ ገንጽነት የመርት ገንጽነት ሆኖ በዚህ ላይ ሌሎች ማህበራዊ ገንጽነቶች ተመሳሳይ ናቸው ።

ሰው ባህላዊ በሆነ መንገድ ነገሮችን ጥየት ጀመረ ።
ጥሩና መጥኛ ፣ ጠቃሚና ገዢ፣ ቀንጀና አስተማሪ የሚገኝ
ተቃራኒ ህብረተሰብ በደነገገው መንገድ ሆነ ። ህብረተሰቡ
የተስማማባቸው ሃሳቦች ገምተኛ፣ ዘዴያዊና ድንጋጌያዊ በ
አጠቃላይ እነዚህ ጽንሰ ሃሳቦች በቋንቋ አማካይነት ከአ
ንቁ ወደ ሌላው ሰው መተላለፍ በህብረተሰብ አባሎች መካከል
ፈሰሰ በመቀረጻቸው ህብረተሰብ ሊቀሰሰ ይችላል ።

ህብረተሰብ ዓብሮ አንድ ደረጃ ከደረሰ በኋላ
ጊዜን ወስዶ የሚጥሩት ነገር ሆነ ። ጥንኛውም የተወለደ
ህፃን በህብረተሰቡ ሥርዓት መታየት /ወይንም የሚሰጠው
እንስሳ⁴ መሆን/ ነበረበት ። የተወለደው ሕፃን ድርጊ
ትን በመመልከት፣ ጥልቅ ሃሳብም በቋንቋ አማካይነት በመ
ቀሰም የሚሰጠው ለሠራርን ይማራል ። በዚህ አኳኋ
ህብረተሰብ የሰውን ሁሉን ተፍቂ ሰብዕና ይቀርባል ። ለማ
ጠቃለል ያህል፣ የህብረተሰቡን ፍቅርነት ከዚህ እንደሚከተል
ተለው በአጭሩ እንገልጻለን፡

- ማህበራዊ ድርጅት⁵ /ሥርዓት/ የገለሰበ ከዎቸት ከሚ
ያከናውኑበት በላይ ኃይልና ፍቅርነት አለው፡
- ማህበራዊ ሥርዓት አስተማማኝ ነው፡ ገለሰቦች ከማህ
በራዊ ድርጅት ጥቅምና ደህንነት ስለሚያገኙ የሚፈለ
ገባቸውን ይፈጽማሉ፡
- ማህበራዊ ሥርዓት ዘላቂ ነው። ሰዎች ተወለደው የ
ህብረተሰቡ አባል ይሆናሉ። ማህበራዊ ሚና ይሰጣቸዋል ።
በዋት ሲለቁ ከህብረተሰብ አባልነታቸው ይ
ፋ ያሉ። ሚናቸውም አኳኋ ለተወለዱ ይሰጣቸዋል ።
ህብረተሰቡ ሌሎችን አባሎች ከላይ በጠቀሰው መንገድ
በየጊዜው እያስገባ ይቀጥላል ።

4.2 የህብረ ተሰብ ዐድገት

ህብረ ተሰብ ከተሰባበሩ በኋላ እንደሚገኝው የተፈጥሮ ከሰተት እደገ :: ሰው በሥራ መኖር ከጀመረ በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ የተሰባበሩ ህብረ ተሰብ የጥንተ የጋር ጭነት ነብረተ ሰብ /ባንድ/ ገዛ/ እንደነበር የቀድሞ ታሪክ ምርምርና የኢትዮጵያ / Ethnology / ጥናቶች ያረጋግጣሉ :: የዚህ ዓይነት ህብረ ተሰብ ከአሥር ሺህ ዓመት በፊት በድንጋይ ዘመን በዓለም ሁሉ የነበረና ከዚያም በኋላ በአብዛኛው አህጉራት ጋራ ቁር በነበሩት ሕዝቦች ዘንድ እንዳለ ተረጋግጧል :: የዚህን ሕብረ ተሰብ እንዳንድ ገጽታ ለማሳየት እንደሚቻለን ::

4.2.1 የጥንተ የጋር ጭነት ህብረ ተሰብ በድን /ባንድ/

ይህ ህብረ ተሰብ በህዝብ ብዛት እነሱ ተኛ እንደነበር ገልጽ ነው :: የዚህ ህብረ ተሰብ የምርት ኃይሎች አላደገው ነበር :: ሰው የተለየ ዕውቀት ስለሌለው ማህበራዊ የሥራ ክፍፍልም አልነበረም :: የነበረው የሥራ ክፍፍል ተፈጥሮአዊ ማለት በዕድሜና በጾታ የተመሰረተ ነበር :: የኖው መሣሪያ ከድንጋይ፣ ከእንጨት፣ ከቀንድ የተሰሩ ነበር :: በመሬት አጠቃቀም ተፈጥሮ የለገሰውን ፍራፍሬና ሥራሥር ለቀጥ ቁፍሮ መብላት እንዲያውም የምርት ኃይሎች ዐድገት ገና ተፈጥሮን ለመቆጣጠር አላስቻለም :: የምርት ገንጽነት ሁኔታን በገመለከተ፣ የማምረቻ መሣሪያ በቀላሉ የሚገኘና ሁሉም ሰው ሊሰራውና ሊኖረው የሚችል ዓይነት ነበር :: ዓለምም እንደአሁኑ ጊዜ በህዝብ ብዛት አልተጠበበም ነበር :: ደግሞ ሰዎች በአንድ አካባቢ በመከሰር መሬቱን በማረሰ ወይም ለከበት ገፅሽ አላቀሉትም :: በሌሊት መሬት በገለ የሚያዘበት ምክንያት አልነበረም :: ከፍ ከፍ ያሉ እንስሶችም በጋራ ይታደኑ ስለነበር እነዚህ የተመረቱ ነገሮች አብሮ መብላት አስፈላጊ ነበር ::

በተለይም ማህበረሰቡ በአጠቃላይ ሳይቋረጥ ሳይንቀሳቀስ ስለነበረ ማንኛውም ነገር ማከማቸቱ ስለማይመቻ የገለ ሀብት በታላላቅነት ስለነበረው :: የምርት ልውውጥ በዓይነትም ሆነ በገንዘብ ሊኖር አልቻለም ::

በዚህ ዓይነት ሀብረተሰብ መደብና መንገድም አልተቋቋመም ነበር :: ታዲያ መንገድም ተወስኖ ሀገ፣ ዳኛ፣ ፖሊስ፣ ወታደር ከሰነድ ይህ ሀብረተሰብ እራሱን የሚቆጣጠረው እንዴት ነበር? ለዚህ የሚሰጠው አጭር መልስ የሙያ ልዩነትና የሥራ ክፍፍል በሰነድ ማህበራዊ ሥርዓት የሚከበረው በጋራ እንደነበር ይታወቃል :: እንደ ገለሰብ ከሥርዓት በሚወጣበት ጊዜ የተለያዩ እርማት ተስተካክሎ ሳይገታ በኃይል ወይም ከነበረ ተስቡ በሙሉ እስከመባረርና መገደልም እርዎች ይወሰዱበት እንደነበር ይታወቃል :: የፖለቲካና የሀገሪቱ ሂደት በጣም ያልዳበረ ቢሆንም በፍራንኮ⁶ ደረጃ እንዳለ ይታወቃል ::

በቡድን ደረጃ የነበረ ሕዝብ የጥንቃቄና የሃይማኖት ልዩነት አልነበረውም :: ቋንቋና ጠንቋይ እንደዓይነት ሙያተኞች ጥቸው :: ሃይማኖትም የተደራጀ አይደለም :: በዚህ ወጪ ሌላ ማህበራዊ ፍልስፍና የለም :: ማህበራዊ፣ ሃይማኖታዊና ሳይንሳዊ አስተሳሰቦች እንዲከሰሱ አይለይም :: እንዲሁም በሌላው በሙሉ ጋር ቋንቋና ጥንቃቄ አልነበረውም ::

እንገዲህ ሀብረተሰብ በዕድሜው ከዘጠና ዘጠኝ በመቶ በላይ የታሪክ ዘመኑ፣ ማለት ስለተሞላ ሚሊዮን ተክል አካባቢ ዘመን ከላይ በተጠቀሰው የዕድገት ደረጃ አሳልፏል :: ነገር ገንባታ ሲለፋት 10,000 ዓመታት ውስጥ የሀብረተሰብ ዕድገት በጣም ተለወጧል :: ስለሆነም እራሱ ሥርዓት ማህበሮች በዚህ ጊዜ ነው የተከሰተ ::

4.2.2 ይህረ የጋር ዩኒ ሥርዓተ ማህበሮች⁷

በዚህ 10,000 እና 8,000 መካከል ባለው ጊዜ ሰው ተፈጥሮች ለመቆጣጠር ከፍተኛ እርምጃ ወሰደ። ይኸውም በጣሳ ውስጥ የሚገኙትን አዘርዕትና እንሰሰቶን በማራባት በእርሻና በከብቱርቢ መጠቀም ነበር። በዘላን ነት መንከራተቱን ተቶ ሰው ጎጆና የቤት ቁሳቁስ ሰርቶ በአንድ አካባቢ መኖር ጀመረ። የግል ንብረት እየተከፋፋ በመሄድ በሰው ጉልበት ኃይል መጠቀም ተጀመረ። በጥቅሉ ይህ የዕድገት ደረጃ ሰው ተፈጥሮን በቁጥጥሩ ስር ለማዋል ከወሰዳቸው ከፍተኛ እርምጃዎች ሁለተኛው ነበር። ስለሆነም ከዚህ በኋላ ለውጥ አዝጋሚ አልሆነም። የዚህ 6,000 ዓመት አካባቢ የዳበረ የባሪያ አሳዳሪ ሥርዓተ ማህበር እንደተመሰረተ የታወቀ ነው። ከጥንት የጋር ዩኒ ንብረተኝነት ወደ ባሪያ አሳዳሪ ህብረተኝነት ለመሸጋገር መኮንንነት ከሆኑት ዋና ዋና ዎች የግል ንብረት መፈጠር፣ በሌሎች ሰዎች ጉልበት መጠቀምና የእርሻ መርታሣነት ናቸው። በዚህም የብረት መሣሪያዎችን ለመጠቀም መቻል ሚና ተጫውቷል። የእርሻ መርታሣነት አስተዋጽኦ በሌሎች ሥራዎች፣ ለመሳሌ፣ በቴክኖሎጂና ፖለቲካ ሥራ ለተሰማሩት መግባ ለማሰገጥና የገዢ መደብ ለብዝበዚና ለጭቆና መንገዶች፣ ህገ፣ፖለቲካ፣ እሥር ቤት ወዘተ... አቋቋመ።

ይህ ሥርዓተ ማህበር በዕድገት አንጻር ሲገመገም ብዙ ነገሮችን አሰጥኗል። ከእነዚህም የሥራ ክፍፍልና ልዩ መ-ያዎች በተሻለ ቋንቋ፣ የተሻለ ቢነጥበብ፣ በአንጻሩም ቢሆን የፍልስፍናና የሳይንስ ንድፈ ሃሳብ፣ ተራንስፖርት፣ ጸሐፊት፣ የከተማ መቆርቆር ዋና ዋና ዎች ነበሩ።

ነገር ግን ከዚህ በላይ የተጠቀሱት የሥልጣን ሥራዎች⁸ በብዙሃኑ መሰዋዕትነት ተመርተው እፍኝ ለማይሆኑ የገዢ መደብ አባላት መጠቀሚያ ይሆኑ ነበር።

ይህ ሥርዓት ማህበር በአስከፊነት በፀረ ሕዝብነት
ወደር ያልነበረው በመሆኑ ተገርሶ ወደቀ ::

በኋላም የባሪያ አሳዳሪ ሥርዓት ማህበር በውስጥ ቅራኔው ተገብታቸው የምርት መሠረትም ወደ ገጠር በማዘጋጀት የፊውዳል ሥርዓት እንደተካው እናውቃለን :: በሀገራችንም ፊውዳሊዝም እስከ አብዮታችን ድረስ ከአንድ ሺህ ዓመታት ላላነሰ ጊዜ ተገራጭ ተለገጠው ቀየረው ይታወቃል ::

በ16ኛው ክፍለ ዘመን በአውሮፓ ከተማዎች ገንዘብ በመስፋፋት የምርት ኃይሎችም በማደጋቸው የካፒታሊዝም ሥርዓት ማህበር ተከሰተ :: በኋላም በከሰለ ኃይል በመካኒካልና በኤሌክትሪካል ኢነርጂ ዘመናዊ ሊንዩዎች ተከፋፋ ተካፒታሊዝም ህብረተሰብ እያደገ እንደመጣ አይተናል ::

ባለንበትም ምዕተ ዓመት በካፒታሊዝት ማህበራዊ ምርትና በግል ይዘታ ቅራኔ መካረር የተነሳ በተካሄዱ አብዮቶች ብዙ ህብረተሰቦች ወደ ሶሻሊዝት ሥርዓት እንደተሸጋገሩ እናውቃለን :: የሶሻሊዝት የዓለም ሥርዓት በሳይንስ፣ በቴክኖሎጂ፣ በሮዕዮተ ዓለምና እንዲሁም ለሰው ልዩ ባሰገኘው የተደሳደለ ኑሮ ኃይልነት ተቀባይነት እየገኘ መጥቷል :: ይህም ለማይቀረው ለሠራተኛ መደብ ዓለምአቀፋዊ ድልና ለሶሻሊዝምና ኮሚውኒዝም እውንነት አለገታና ማረጋገጫ ነው ::

ሳይንሳዊ ሶሲዮሎጂ የህብረተሰብን ዕድገት የሚመለከተው በማርክስ ኤንግልስና ሌኒን በነደፉት ገደብ ሃሳብ መሠረት ነው :: የምርት ኃይሎች ሰፊ ቁጥር ህብረተሰብ እንዲያደግ አይተናል :: ህብረተሰብ ሲጀምር ጥቂት ሰዎች ከሚኖሩበት ጉዳይ ሺህ ሚሊዮን ህዝብ ወደ ሚኖርበት ብሄር ተሸጋግሮ ከዚያም በዓለም አቀፋዊው ወዛረደራዊነት የሁሉም ህዝቦች እንድት ወደሚረጋገጥበት

አየሄድን ነው። ጥንቅቃዊ ከሆነ አመለካከት በባዶን ሲባል ገንዘቡ ተፈጥሮን ማለት ህብረተሰቡን የምር ወደ መቆጣጠር ተሸጋግረናል።

5. የቦሲዬሎጂ ምርምር ዘዴ

በሰው ልዩ ታሪክ ውስጥ በቀርብ ጊዜ ሥራ ላይ የዋለው የሳይንሳዊ የምርምር ዘዴ ዋና ዓላማው ተፈጥሮን ብቻ ሳይሆን፣ ሰው እራሱን፣ ህብረተሰቡን፣ ሃሳቡንም የምር ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ በመመልከት በተክክለኛ ገንዘብ ህይወቱን ለመምራት እንዲችል ነው። ሰው ይህንን ተግባራዊ ለማድረግ ረዘም ያለ ጊዜ ይፈጅታል። አሁንም ቢሆን ይህ ዓላማ ሙሉ በሙሉ አልተሟላም ህብረተሰቡን እንደሚገኝው የተፈጥሮ ክፍል ቁጥር በሳይንሳዊ መንገድ በመመልከት ከሚያገኙት ዋና ዋና ነገሮች ለምሳሌ የገዢ መደቦች ጥቅምና በዚህም ላይ የተመሠረተው የርዕዩት ዓለም ተጽዕኖ ዋናውና ዓይነተኛ ሆኖ እናገኘዋለን። ለዚህም ነው በዘመናችን የማርክስና የሌኒን የቦሲዬሎጂ ገደብ ሃሳቦች ከፍተኛ ሳይንሳዊነታቸውን ለማዳከም ብዙ የካፒታሊስት አገር ምሁራን በቀንጽል ወይም በቸላ ባይነት የሚያቀርቡዋቸው።

የህብረተሰብ የምርምር ዘዴ ምን ዓጽነት ጠባይና ቸገሮች አሉት? በአንድ ወገን ያሉት ምሁራን ህብረተሰቡን እንደሚገኝው የተፈጥሮ ክስተት በሳይንሳዊ ዘዴ አጥንቶ የአካሉቹንም ውህደትና እንቅስቃሴም ሀገጋቸው ላይ ተለማውቀው እንደሚቻልና ህብረተሰቡም እንደሚገኝው ተፈጥሮ በዓያሌክቲካዊ ሀገ የሚገዛ ነው ሲል፣ በሌላ ወገን ያሉት ደገፍ ሰው ህብረተሰቡን ምርምር ሙሉ በሙሉ ለማወቅ እንደማይችልና እስከአሁንም የተደረጉት ጥናቶች ምንም ያህል በሀህብረተሰብ በቂ ዕውቀት እንዳላሰገኙለት ያምናሉ። ሰው በላማህበራዊ አውነታ ገንዘቡው አነሳተኛ ነው ይላሉ። የቦሲዬሎጂ ህብረተሰብ ከዓበረ በኋላ ለተመራማሪዎች በጣም መጠነኛ ነጻነት በመስጠት የቦሲዬሎጂ ጥናት አንድ ደረጃ ደርሶ ቀሟል። ነገር ግን አሁንም የመደብ ተጽዕኖ በመኖሩ በቦሲዬሎጂ ህብረተሰብ የቦሲዬሎጂ ምርምር ፍጹም ሳይንሳዊ ሊሆን አልቻለም። የቦሲዬሎጂ ቦሲዬሎጂ በቦታና በጊዜ ወይም በህብረተሰብ ተቋም ውስጥ የሆኑ

ሀገሩን አሉት ። እንደሚባለው ሌሊትን ጠቀሳሳ የህብረት ሰብን እድገት ሀገጋት ለማግኘት አለቻለም ።

የሶሲዬሎች ምርመር መሣሪያ እንዲት ዓይነት ነው? እያንዳንዱ ሳይንስ ዘርፍ የሚመለከትበት መሣሪያ አለው ። የተገነዘበውንም የሚቀርጽበት የሚገምትበት ውጤቱንም የሚያቀርብበት ሥርዓት አለው ። ጂኦሎጂካል የመረትን ሁኔታ ድንጋይንና አፈርን በመመልከት ያመናል ። አባተርኖመር ከዋክብትን በቲሌባኦች እየተመለከተ ያመናል ። ባዮሎጂካል ሕዋሳትን በማይክሮስኮፕ ያመናል ። የሶሲዬሎች ብቸኛ መሣሪያ ገን ጽንሰ ሃሳባዊ ነው ። ብዙ የሳይንስ ዘርፍ ምርመር የሚካሄደው ተጨባጭ ነገር በመመልከት ቢሆን ሶሲዬሎች ህብረተሰብን የሚያጠናው የህብረተሰቡን እንቅስቃሴ በመመልከት የድርጊት ውጤትን በመሰብሰብና በመተንተን ነው ። ህብረተሰብን በናሙና መልክ በመውሰድ መጠይቅ በማዘጋጀት ወይም በአጠቃላይ እንቅስቃሴውን ለማጥናት ይቻላል ። የህብረተሰብን እድገት በተለያዩ የታሪክ ሳይንሶች፣ ማለት በፓሌዮንቶሎጂ፣ አርኬዮሎጂ፣ ታሪክ ኢትኖሎጂ ጥናቶች አባረረው መረጃ በወሳኝ ገደል ለመሰብሰብ ይቻላል ። ካርል ማርክስና ፍራድሪክ ኤንግልስም የቀድሞ ካፒታሊስት ህብረተሰብ ዕድገትን ገደረ ሃሳብ ለማሟላት የቻሉት ከዚህ የመረጃ ምንጮች ነው ።

ማርክሳዊ የምርመር ዘዴ ዳያሌክቲካዊ እንደመሆኑ መጠን የህብረተሰብን ቅርጽና ይዘት፣ ሂደትና ምጥቀት ለመመርመር የሚያስችል የምርመር ዘዴ ነው ። ነብረተሰብንም የምናጠናበት ሥነ ዘዴ ታሪካዊ ቁጥር አካልነት ነው ።

የብርሃኑ ሶሲዬሎች ገን የለውጥ ሀገጋትን አይገነዘቡም፣ ሕብረተሰብንም በአዘጋጫ ለውጥ በመመልከት እስከ ካፒታሊስት ሥርዓት ማህበር እንደሚደርስና በዚህም ደረጃ ቀራኔ በማለዘብ እንዲት እንደሚዘለቀ ያመናል ።

የቦሲዬኒ ንድፈ ሃሳብ

ጤሪ ቦሲዬኒ በንድፈ ሃሳብ የሚከተሉት ጠባቂዎች አሉ፡፡⁹ መካኒካል ፣ ባዮኬሚካል ፣ ሳይኮሎጂካል ፣ ህክምናዊ ምርመራዊ ፣ ፍርድቤት ፡፡ መካኒካል የሚለው ህብረተሰብን እንደሚገናኝው የተፈጥሮ ክስተት በማየት በመካኒካል ህግ የተያያዘና የተዋሃደ ነገር አድርጎ በመውጣቱ ሰዎች በህብረተሰብ አባልነታቸው እንደ አቶ በመያያዝ¹⁰ "በአህጉሩ ወይም በመደራረብ" ከሆኑ የተያያዙ ናቸው፡፡ የሚለው አስተያየት ነው፡፡ የባዮኬሚካል ንድፈ ሃሳብ ፣ ህብረተሰብ ልክ እንደህዝብ /ሴ/ የሚያድግና የሚሰጠው ሰለሆነ የባዮኬሚካልና የህብረተሰብ ክስተት ተመሳሳይ ናቸው የሚለው ነው፡፡ ልክ እንደባዮኬሚካል ሴትም የህብረተሰብ ተቋማት ማለት የቤተሰብ የፖለቲካ ህግና ወዘተ... አስፈላጊ ነው፡፡ ከፍጡር ዘንድ አንገል መሪ እንደሆነ በህብረተሰብ ውስጥ ሃሳብ /ማለት ርዕዮተዓለም ፍልስፍና በተመሳሳይ መንገድ መሪ ናቸው፡፡ በዚህ ንድፈ ሃሳብ ተፈጥሮ መሆኑን እንዲያሳይ ወጥ ደረጃ አያሳይም ማለት ነው፡፡ ሳይኮሎጂካል ንድፈ ሃሳብ ደግሞ የግለሰቦችን ሰሜትና ጠባይ መንደርደሪያ በማድረግ በማህበራዊ ሥርዓት ይገነባል የሚለው ነው፡፡ እዚህ ላይ ሥርዓተ ማህበር የራሱ ሀላፊና እንዳለው ክስተት ተደርጎ አልተወሰደም፡፡ በገሉ በመነጩ ሰሜትና ጠባይ ተገፋፋቶ ማህበራዊ እርምጃ፣ "ሰላም አክሸን" ይወሰዳል፡፡ ስለዚህ በዚህ አስተሳሰብ ሥርዓተ ማህበር እራሱን የቻለ ክስተት ሳይሆን የግለሰቦች ሰሜትና አስተሳሰብ ደምር ነው ማለት ነው፡፡ ህክምናዊ ምርመራዊ ንድፈ ሃሳብ በቀርጽና በውህደት ሳይሆን በይዘት የሚያተኩር ነው፡፡ የተለያዩ ማህበራዊ ደረጃዎችን ሰሜትና ሃሳብን ሰመሰጠሰብና በመለከት የህብረተሰብን ልዩ ልዩ ጠባቂዎች /ፖለቲከኞች/ ለማግኘት ነው፡፡ ፍርድቤት ንድፈ ሃሳብ በጣም ረቂቅ የሆኑ የህብረተሰብ ጠባቂዎች መርምሮ ማግኘት ነው፡፡ በዚህ በላይ የተጠቀሱት የህብረተሰብ ንድፈ ሃሳቦች ገጃቸው መጠነኛ እርምጃና ፖሊሲ ለመቀረጽ ያስችሉ ይሆናሉ፡፡

ማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ ህብረ ተሰብን በአጠቃላይ የሚያንቀ
 ሲቀሱት ኃይሎች "ድረ-ይገንገ ፍርስሶ" በመጨበጥ የህብረ ተሰብን
 አካላት /ኮንቴንት/ ውህደት በመፋሰስ፣ የህብረ ተሰብን እንቅ
 ሰቃይ በአዘጋጫና በምጥቀት ለውጥ የማጥናት ነው። ማርክሳዊ
 ሶሲዬሎኒ አጠቃላይ የህብረ ተሰብን እድገት ሀገጋትን አገኝቶ
 ህብረ ተሰብ ከአንድ ሥርዓት ማህበር ደረጃ ከፍ ወደአለው ሥርዓት
 ማህበር በመሸጋገር ሂደት የሚያጠና ንድፈ ሃሳብ ነው። ማርክ
 ሳዊ ሶሲዬሎኒ የህብረ ተሰብን እንቅስቃሴ በአጠቃላይ መገንዘብ
 ብቻ ሳይሆን በከፊልና በዘርዘር አጥንቶ ህብረ ተሰብ ያለበትን
 ሁኔታና ቅሬታዎችንም ይፋ ያደርጋል። ከነዚህም አብዛኛው ሂ
 ትኩረት ከሚደረግባቸው የሚከተሉት ዋና ዋናዎች ናቸው፡ ጋብቻና
 ቤተሰብ፣ ወጣት፣ መደቦች፣ ሠራተኛ፣ ገበሬ፣ ከተሜ፣ ዘላን፣
 ትምህርት፣ ፖለቲካ፣ ጭንቀት፣ ሃይማኖት፣ ባህል፣ ሕዝብ፣
 ወዘተ...። እነዚህና የመሳሰሉት ማኅበራዊ ክስተቶች የሚ
 ጠኑት በዲያሌክቲካዊ ገንኙነትና በእንቅስቃሴዎቹ ነው።

ማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ ተገባራዊ ነው። ንድፈ ሃሳቡ ከተ
 ገባር የመነጨ ተሰባሳቢ በተገባር የሚፈተን ነው። ማርክስ
 ፈሳሰኞች እስከአሁን ዓለምን ሲያጠኑ ነበር፣ ዋናው ቁምነገር
 ገን ዓለምን መለወጥ ነው እንዳለው ሁሉ፣ የማርክሳዊ ሶሲዬሎኒ
 ንድፈ ሃሳብ ዋና ዓላማ የህብረ ተሰብን የዕድገት ሀገጋትን አገ
 ኝቶ የህብረ ተሰብን እንቅስቃሴ ለማስረዳት ለመተንበይ ብሎም
 እንደሚገኘው የተፈጥሮ ክስተት ህብረ ተሰብን ለመቆጣጠር፣ ለማ
 ረምና ለመለወጥ ነው።

7. የሶሲዬሎኒ ሚና በኢትዮጵያ

የሶሲዬሎኒን ተገባራዊነት በኢትዮጵያ በምናጤንበት ወቅት
 ሁለት ነገሮች ይታያሉ፡ እንደኛው በሶሲዬሎኒ እንጻር የኢትዮ
 ጵያ ኅብረ ተሰብን እንቅስቃሴ መገምገም ሲሆን፣ ሁለተኛው የሶሲዬ
 ሎኒን ተገባራዊነት መገለጽ ነው።

ኢትዮጵያ ባለብዙ ባሕርያትና ማኅበራዊ ሀገር ናት።
 እስከ አብዮት ድረስ ተንሰራፍቶ የቀየው ዋናው ሰልጣኝነት ፊው
 ዓላዊ ሲሆንም ባፒታሊዝም ያቆመበትና የቀድሞ ፊውዳል ቅሬታ

ቸው ያልጠፋባት ነበር ።

በኢትዮጵያ ጠረፍ አካባቢ ብዙ ብሄረሰቦች አሉ ። እነዚህ በአጅግ ወቅት የቆረቆረ ተጓዥ እህል እየዘሩ ወይም ከብት ብቻ እያረቡ የሚኖሩ ዘላኛች እንደሆኑ የታወቀ ነው ። ሙሉ በሙሉም ባይሆን አንዳንድ የጥንተ የጋር ጃቭ ህብረተሰብ ጠባይ እንዳላቸው ይታወቃል ። ይህም የሚባለው መደብ አልባነት፣ መረት የጋር ጃቭ መሆን፣ የአኒሙስት ሃይማኖቶች መከተል የመሳሰሉት ጠባዩ ለአሉባቸው ነው ።

እንዲሁም በጣም አነስተኛ ይሁን እንጂ በተለይ በፊውዳሉ ስርዓት ወቅት የባሪያ አባዳሪ ሥርዓት ማህበር ርዕዩት ዓለማዊ ርዝራዝና አስተሳሰቦችም አልጠፉም ነበር ።

ነገር ግን መሪው ስርዓት ማህበር የፊውዳሊዝም ሆኖ ለብዙ ዘመን እንደቆየና ከላይ የተጠቀሱትም ሥርዓት ማህበራትም በወሰጡ በመታቁ የቀዱ እንደነበረ የታወቀ ነው ።

ለሮጌው ሥርዓት በአብዮታዊ ተገልጦት በመፈራረስና በዎትኩም አዲስ ነብረተሰብ እየተገነባ ነው ። ነገር ግን በዚህ በሽገገር ወቅት ከአሮጌው ሥርዓት የተወረሱ ጃቂ ሆኑ መንፈሳዊ ቀሪ ተቸ መኖራቸው አይቀርም ። አዲሱ ሥርዓት ስር እየሰደደ በሄደ መጠን ተፈጣሪ ያለሆኑ ከአለፈው የተወረሱ ነገሮች ቦታ እየለቀቁ በተፋጠነ ሁኔታ እየጠፉ መሄዳቸው የማይቀር ነው ።

እንዲሁም የኢትዮጵያን ህብረተሰብ የምንቃኝበት መንገድ ከብሄረሰቦች አንፃር ነው ። ኢትዮጵያ የብዙ ብሄረሰቦች አገር እንደመሆኗ መጠን እነዚህም ብሄረሰቦች የተለያዩ የማኅበራዊና የባህላዊ አሠራሮች እንዳሏቸው የታወቀ ነው ። እነዚህ ብሄረሰቦች በታሪካቸው በሰነድ ልቦና፣ በቋንቋ በባህል በሚኖሩበት አካባቢ ለየተ የሚያደርጋቸው ሁኔታዎች አሉ ። ይሁን እንጂ ለዩኒታሪ እንዳላቸውም ሁሉ እንደነትም አላቸው ። በባህል አንዳርም ለዩኒታሪ ሊኖሩ ይችላሉ ። ለምሳሌ የሃይማኖት፣ የክር ሁኔታ ከተሜነትና ገጠራነት፣ ዘላንነት /ወይም ጥንታዊነት/

ዘመናዊነት፣ ዲሞክራሲነት፣ ህብረተሰብነት፣ በዘመናዊነት/ለማንነት/
ሠራተኛነት፣ ሳይንሳዊና ፕሮቴክሽን አስተሳሰብ የመሳሰሉት ።

ስለሆነም አብዮታዊት ኢትዮጵያ በዚህ ሽግግር ወቅት
የተያያዘችው ተገባር እነዚህን ለዩ ለዩ ማኅበራዊና ባህላዊ
ገጽታዎች ያሉባቸውን ዜጎችን በማንቀሳቀስ እንደ ተራማጅና አቅ
ጣጣውን ወደ በሽሊዝም ያደረገ ወጥ ህብረተሰብ ለመፍጠር ነው።
ስለዚህ በተገሉ ሂደት የሚነሱ ቀራ ኔቶችን ለመፍታት አስፈላጊ
ውን ታክቷልና እስተራቱም በመቀየስ ተገባራዊ ለማድረግ በሲዩ-
ሎኒ አስፈላጊ እገዛ የሚያደርግ ሳይንስ ነው።

የሲዩሎኒ ሚና በሽግግሩ ወቅት እንዴት ነው? አብዮት
የኢኮኖሚና የፖለቲካ ለውጥ ብቻ ሳይሆን የማህበራዊ ገንጥነት
የባህልና የአስተሳሰብም ለውጥ ነው። ዋናው ማህበራዊ ገን
ጥነት የምርት ገንጥነት ሆኖ ሳለ ይህ ሲለወጥ በዚህ የመሰረተ
ረተ ማህበራዊ ገንጥነቶችና የንቃት ህሊና ለውጦችን ያስከት
ላል። በተለያዩ የዕድገት ደረጃ ያሉትን የህብረተሰብን
አባላት በበሽሊዝም ንቃተኝነት መቀረጽ ማለት ነው።

እርግጠኛ ስርዓትና ባህል በበሽሊዝት ሥርዓት ለመለወጥ
የረተ ሲደረግ ብዙ ዓይነት ቀራ ኔ ይከሰታል። እንዳንደ ጌላ
ቁር ባህሎችና ለማዶች ለአዲሱ ሥርዓት ገንባታ እንቅፋት የሚ
ሆኑት ሁኔታ አለ። ጥቂት ምሳሌዎችን ወስደን እንመልከት።

በሲዩሎኒ ተንተና የአገራችን የሥራ ሁኔታን እንቃኝ።
በበሽሊዝት ህብረተሰብ ሥራ ክብርና መሠረታዊ ነገር ነው።
ነገር ገን በዚህ እንጻር የሥራን መሠረታዊነት የሚያቃሉ የሚ
ያካኩ የቀዱ ባህላዊ ሁኔታዎች አሉ። ፍሬዲሬክ ኤንገልስ
"ሰውን ሰው ያሰኘው ሥራ ነው" ብሎ እንደተናገረው ሥራ ለሰው
ወሳኝ የህልውና ጉዳይ ነው። ሥራ ለሰው የህይወቱ የደህን
ነትና የዕድገት መሠረት ቢሆንም በብዙ በቀዱ የኢትዮጵያ ባህሎች
ወይም ሁኔታ ተገቢውን ክብራታ አለማግኘትን እንረዳለን። በመ
ሆኑም ሥራ በሚገባ አለመካሄዱ ምርት በጥራትና በስፋት አለመመ
ረት ማለት ነው። ይህ ብቻ አይደለም ምርት አለመመረት ማለት

ሀላፊነት ማጣት ማለት ነው። ይህም የአንድን ሥርዓት ማህበር
ኋላ ቁርኝትና አድሃሪነት ገጽታ ያሳያል። ተራማጅ ሥርዓት
ማህበር መገንባት ማለት የሥራን ሁኔታ ማመቻቸት ማለት ነው።
የሥራን ሁኔታ ስንመረምር ቁርኝቱ የማህበሩ ዊና ስነ ልቦና ዊ
ሁኔታዎች አሉ።

በቁርኝቱ ውስጥ ሠራተኛው ያለው የሥራ ችሎታና የቲ
ክክል መሣሪያው ነው። በዚህ አንጻር ሲታይ አብዛኛው ሕዝ
ባቸን የሥራ ችሎታው በሳይንስና በቴክኖሎጂ ያልዳበረ ሲሆን፤
ዘመናዊውና በቁርኝቱ የዳበረው በጣም አነስተኛው ክፍል ነው።
በቀላሉ ጀምረን በናስረዳ በአነስተኛ የእጅ መሣሪያ መረት
እየቀፈሩ የሚኖሩ በጭራርና በቁጥቋቁ ቤት የሚሰሩ ብዙ የሥራ
ክፍፍል የማያስፈልገው ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ ከ90% በላይ
በዚህ ደረጃ ነው የሚገኘው ለማለት ይቻላል። በዘመናዊ ማለት
በልዩ ልዩ ቁርኝቱ በመሰልጠንና በሥራ ክፍፍል የሚሰራው በጣም
አነስተኛው ክፍል ነው።

በአገራችን በአብዛኛው ህዝብ ዘንድ የማህበራዊ ሥራ
ክፍፍል የዳበረ አይደለም። ምክንያቱም ልዩ ልዩ እውቀት ስለ
ሌለ ሁሉም ተመሳሳይ ሥራ ነው የሚሰራው። ስለሆነም የሰው
ጉልበት ለማብዛት ካልሆነ በስተቀር ለብቻም ለመሥራት ይቻላል።
በሌላ አንጻርም ህብረተሰብ ለሥራ የሚሰጠው ክብር እንዲሁ ብዙ
ኋላ ቁርኝት ይታይበታል። በአብዮት ሂደት ሁኔታው በመሸሸል
ሳይ ይገኛል እንጂ ለሰንበት፣ ለበዳሉ፣ ለሙገት የሚውለው ጊዜ
ሲታሰብና እንዲሁም ለምደታዊ ሥራዎች የሚሰጠው ጊዜና ክብር
ሲታይ የሥራ ክፍተትና ዘቅ ብሎ ይታያል።

በገለበበ ስነ ልቦና ዊ አንጻር ሲታይም እንዲሁ ለሥራ
ያለው ፍቅር ዘቅተኛ ነው። ለምሳሌ በዐደ ጥበብ ሥራ መስክ
የተሰማሩ በዎች የተናቁ በሰነድ፣ በገል የሚሰማቸው የበታችነት
ሰሜት ክፍተት ነበር።

በማህበራዊ ዊና በባህላዊ አንጻር የሰሸላነት ገንባታን የሚ
ፈታተኑ ችግሮች አነስተኛ አይደሉም። ጥቂቶቹን ጨምረን ለመ

ጥቁስ ያህል ፣ ጥንቃላዊና ኢሳይንሳዊ ገንዘቢ፣ የተፈጥሮ
አካባቢ አንክብባቢ ችግሮች፣ የብሄረሰቦች ገንኙነት ጉዳይ፣
የአመጋገብ ባህል፣ የጤና አጠባበቅ አክሎች፣ ወዘተ... ወሰደ
ካለፈው የወረሰና ቸው ልማዶች ምን ያህል ለዕድገታችን እንቅፋት
እንደሚሆኑ በሶሲዬሎኒ ለመተንተን ይቻላል ።

ለማጠቃለል ያህል፣ ኢትዮጵያ በማርክሳዊ ሌኒናዊ ንድፈ
ሃሳብና ለመድመሠረት እዲህ ህብረተሰብ የምትገነባ በመሆኗ
ለዚህ ተገባር የሳይንሳዊ ሶሲዬሎኒ አስተዋጽኦ ሰፊና ወሳኝ
ነው። ለእዲሁ ህብረተሰብ ገንባታ የምንቀይሰው የዕድገት
ተለምዶች ሳይንሳዊም ሲሆን ለተገባራዊነት ሁኔታዎችን በተከከለ
መገንዘብ ያሻል። አጠቃላይ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ
ዕድገት እቅጣጩ በማርክሳዊ ሌኒናዊ የህብረተሰብ ዕድገት ገንዘቢ
የመሰረተ ሲሆን ለተገባራዊነት ዝርዝርና ጥልቅ ዕውቀት ለማ
ገኘት ያለማቋረጥ ምርምር ማድረግ ያስፈልጋል።

በሶሻሊስት ሽግግር ወቅት ሶሲዬሎኒያዊ ጥናት ሊያተኩ
ርባቸው የሚገባ ርዕዮተዓለማዊ፣ ማህበራዊና ድርጅታዊ ወዘተ...
ጉዳዮች አሉ። ለማኅበራዊ ለውጥ ማነቅ ሊሆኑ ከሚችሉ ነገሮች
ለመሳሌት የሥራ ፅንሰ ሃሳብ፣ ሳይንሳዊ አስተሳሰብ፣ የእኩልነት
ፅንሰ ሃሳብ፣ የገሳዊና የማኅበራዊ እንቅስቃሴ ጉዳይ፣ ብሄረ
ጥንትና ወዘአደራዊ ዓለም አቀፋዊነት ትኩረት የሚገባቸው ናቸው።

ሶሲዬሎኒ ሥነ ህብረ ተሰብ ነው። ዋና ዓላማው በአጠቃላይ የህብረ ተሰብን አመጣጥ ዕድገትና እንቅስቃሴን ለማጥናት ነው። ህብረ ተሰብ የተፈጥሮአዊ ታሪካዊ ዕድገት ጠጠትና ሰዎች መሠረታዊ ፍላጎታቸውን ለማሟላት ከተፈጥሮ ከራሳቸው ጋር ባደረጉት ገንኙነት የፈጠሩት ነው። ህብረ ተሰብ የሚለው፣ የሚያደግና በዲያሌክቲካዊ ህግ የሚገዛ ነው። ማርክሲዊ ሶሲዬሎኒ በታሪካዊ ቁጥጥር አካልነት ገደብ ላይ የመሠረተ ሆኖ ዝርዝርና ጥልቅ ጥናቶችን ያስፈልጋል። ከነዚህም ጥናቶች የሚገኙት ሳይንሳዊ ዕውቀትና መደምደሚያዎች ህብረ ተሰብ ዕድገትና ለውጥ በሚያረገው እንቅስቃሴ አጋዘና ገጻና አመልካች ይሆናሉ። ስለሆነም በአሁኑ ወቅት ኢትዮጵያ በለውጥ እንቅስቃሴ ላይ ስለሆነች ሶሲዬሎኒ ከሌሎች ማህበራዊ ሳይንሶች ጋር ከፍተኛ የሆነ አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ እሙን ነው። የዚራው የኢትዮጵያ ህብረ ተሰብ ከቀደም የተለለፈ ብዙ ልምዶችና ባህሎች ስለአሉት እነዚህን በምርመር ለይተ በማወጣት ጠቃሚና ገጂ ገናቻቸውን ለመረዳት ብለው ለገንባታ ሁኔታዎችን ለማመቻቸት ጥናት ያስፈልጋል።

የትምህርት ክለሳ ጥያቄዎች

1. ሕብረ ተሰብ ምንድን ነው?
2. ሶሲዬሎኒ ምንድን ነው?
3. ለሕብረ ተሰብ አመጣጥ ምክንያት የሆኑትን ነገሮች ጥቁን?
4. ለሕብረ ተሰብ ዕድገት እንቅስቃሴ የሆኑት ዋና ዋና ነገሮች ጥቁን?
5. የጦርዟና የማርክሲዝት ሶሲዬሎኒ ለዩነት ምንድን ነው?
6. ህብረ ተሰብ ከተፈጥሮ ጋር ያለውን እንደነትና ለዩነት አስረዳ?
7. የኢትዮጵያ ህብረ ተሰብ ምን ዓይነት መልክ አለው። የኢትዮጵያን ነባራዊ ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታ ከሸገገረ ወቅት አንጻር ገለጽ?
8. የጥንቁሳንና የሳይንሳዊ አስተሳሰብን ለዩነት ገለጽ። እነዚህ በኢትዮጵያ ምን ይዞት አሉቸው?

ገርጌ ማስታወሻ

1. "የማህበራዊ ቁጥጥር" ማለት አጠቃላይ የሆነ የቁጥጥር ሥርዓት ኖሮ ፣ እንደ ገለሰብ ከሥርዓት ማህበሩ ደንብ ሲወጣ የሚደረግበት ተፅዕኖ ነው። ከአነስተኛ እርምጃ እንደነቀ ፈታ ከመሰሰሉት ጀምሮ የህገ እርምጃን ያጠቃልላል።
2. "ባህላዊ ምርት" ለሰው መንፈስ እርካታ እንደ ኪነት ያሉትን ነገሮች ያጠቃልላል።
3. ጡድን የሚለው ቃል በእንግሊዝኛ "ባንዲ" ለሚለው ቃል የተሰጠ ሲሆን በጣም አናሳ የሆነ የህብረተሰብ ቀርጽና ይዘት ያለው ሆኖ ብዙ ዘመን ከታሪክ በፊት የቆየ ነው።
4. "ማህበራዊ እንስሳ" ሰው በመጀመሪያ ደረጃ እንስሳ ነው። ነገር ግን በቤተሰብና በአካባቢ አማካይነት የህብረተሰብን ባህል በመቀሰም ሰው የማህበራዊው ጠባይ ይወስዳል።
5. "ማህበራዊ ድርጅት" ለእንግሊዝኛው "ሶሻል እርጋኔዝን" የተሰጠ ስረገ ነው።
6. ምንም እንኳን ሙሉ በሙሉ ተርጉሙን ባያስተላልፍም ፍሬ ነገር ለእንግሊዝኛው "ኤሰንስ" ለሚለው ቃል የተሰጠ ነው።
7. ደህረ የጋር ዪ ሥርዓት ማህበራት አብዮታችን ከፈነዳ ወዲህ በሰፊው የተዘረዘሩ ስለሆነ እዚህ ላይ ማብራራት አሳስፈለገም።
8. "የሰልጣኔ ጮራ" ፈነጠቁ ተብሎ የሚነገርላቸው የጥንት ባሪያ አሳዳሪ ሕብረተሰቦች እንደነገብፀ መስፓታሚያ፣ ሕንድና ቻይና ወዘተ... በፀረ ሕዝብነታቸው ወደር የላቸውም።
9. "መካኒካል" መካኒካዊ፣ "ባዴኤኒካል" ፍጡራዊ፣ "ባይኤኤኒካል" በነጠባናዊ ተብለው ተተርጎመዋል።
10. "አድሂዝን" በአጠቃላይ ደምር የሆነ "ኮሂዝን" በመያያዝ ማለት ናቸው።

92.8.8.8.8.8.8.8

Great Soviet Encyclopedia; Vol.24, New York, Macmillan, Inc., 1978 (pp.263-267)

Marx, K. and Frederick Engles; Collected Works, Vol. I, Progress Publishers, 1962.

Amrosov, A., The Social Structure of Soviet Society, Moscow, Progress Publishers, 1978.

Chesnokov, D., Historical Materialism, Moscow, Progress Publishers, 1969.

Faris, Robert E.L. Handbook of Modern Sociology, Chicago: Pand McNally and Company , 1964.

Henry, Lefebur. The Sociology of Marx mitaoe Books, 1968.

Marx, Karl, Selected Writings in Sociology and Social Philosophy, Penguin Books, 1974.

Obrien, Robert, Readings in General Sociology, Poston: Muflin Company, 1964.

Moskovic, U., Sociology, (Unpublished Manuscripts), 1982.

Morsley, Peter, Introducing Sociology, Penguin Books, 1974.

Proudly
brought
to you
by

www.binyamhk.wordpress
.com

八十、四、四、二(五十)十

Proudly
brought
to you

www.binyamihk.wordpress
-com

